

64761 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής γλώσσας και φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	64761	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υποβάθρου (ΥΜ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (διδασκαλία) Ελληνική και Γαλλική (μόνο για γαλλόφωνους φοιτητές και φοιτητές Erasmus)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL186/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στη Γλωσσολογία και είναι προαπαιτούμενο για πολλά γλωσσολογικά μαθήματα του Τμήματος. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εξοικειώνονται με τις βασικές αρχές, έννοιες και μεθόδους έρευνας της επιστήμης της γλωσσολογίας, όπως αναπτύχθηκαν από τον Φ. ντε Σοσίρ και στη συνέχεια από τους δομιστές και μεταδομιστές γλωσσολόγους. Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος παρουσιάζονται συνοπτικά τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης (φωνητική, φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία και πραγματολογία) τα περισσότερα από τα οποία αποτελούν ξεχωριστά εξαμηνιαία μαθήματα στη συνέχεια των σπουδών τους. Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εξασκούνται στην επίλυση απλών γλωσσολογικών προβλημάτων υπό τη μορφή ασκήσεων. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται να: • Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση των βασικών αρχών της θεωρητικής γλωσσολογίας, όπως περιγράφονται στο περιεχόμενο του μαθήματος. Η γνώση αυτή στηρίζεται στα εγχειρίδια που διανέμονται και στην πολλαπλή βιβλιογραφία που προτείνεται. • Διαθέτουν ικανότητες που αποδεικνύονται με την ανάπτυξη και υποστήριξη επιχειρημάτων και την επίλυση ειδικών προβλημάτων στο πλαίσιο της γλωσσολογίας • Έχουν επίγνωση λανθασμένων παραδοσιακών απόψεων και μύθων σχετικά με τις γλώσσες και εφαρμόζουν την κριτική σκέψη για να απαντήσουν σε αυτές, με βάση τις σύγχρονες εξελίξεις της επιστήμης της γλωσσολογίας. • Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση που απέκτησαν για την ανάλυση περιστάσεων επικοινωνίας στην ελληνική ή τη γαλλική γλώσσα.

- Είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις γνώσεις και την κατανόηση που απέκτησαν σε περιβάλλοντα γλωσσικής εκμάθησης, λογοτεχνικής παραγωγής, μετάφρασης και διερμηνείας.
- Έχουν την ικανότητα να συγκεντρώνουν και να ερμηνεύουν συναφή στοιχεία για να διαμορφώνουν κρίσεις που περιλαμβάνουν προβληματισμό σε γλωσσολογικά ζητήματα.
- Είναι σε θέση να κοινοποιούν πληροφορίες, ιδέες, προβλήματα και λύσεις τόσο σε ειδικευμένο όσο και σε μη-εξειδικευμένο κοινό.
- Έχουν αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες απόκτησης γνώσεων, που τους χρειάζονται για να συνεχίσουν σε περαιτέρω σπουδές με μεγάλο βαθμό αυτονομίας.

Γενικές Ικανότητες

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Διαθέτουν γνώσεις στο πεδίο της γλωσσολογίας, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών.
- Είναι σε θέση να αναζητούν, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με γλωσσολογικά θέματα, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Έχουν μάθει να σέβονται τις διαφορετικές γλώσσες/διαλέκτους/ ιδιώματα που υπάρχουν στον κόσμο και έχουν κατανοήσει ότι όλες οι γλωσσικές ποικιλίες είναι πολύπλοκα συστήματα επικοινωνίας απολύτως κατάλληλα για τις επικοινωνιακές ανάγκες των ομιλητών τους.
- Έχουν αναπτύξει την ελεύθερη, κριτική, δημιουργική, επαγωγική σκέψη.
- Έχουν μάθει να αμφισβητούν παραδεδομένες ιδέες, μύθους και προκαταλήψεις σε σχέση με τις γλώσσες, με βάση επιστημονικά κριτήρια και επιχειρήματα.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει ως σκοπό να παρουσιάσει και να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις βασικές αρχές της Γλωσσολογίας, της επιστήμης που μελετά τον ανθρώπινο λόγο μέσω των φυσικών γλωσσών. Οι κυριότερες έννοιες που εξετάζονται είναι: Προφορικός/γραφτός λόγος, Διαχρονία/συγχρονία, Λόγος/γλώσσα/ομιλία, Γλωσσικό σημείο, Δομή, Παραδειγματικές/συνταγματικές σχέσεις, Κατανομή, Ανάλυση σε άμεσα συστατικά και Διπλή άρθρωση των γλωσσών. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης: Φωνητική, Φωνολογία, Μορφολογία, Σύνταξη, Σημασιολογία, καθώς και ο κλάδος της Πραγματολογίας. Στη διάρκεια των διαλέξεων γίνεται επίσης αναφορά στην ιστορία της γλωσσολογίας και στις κυριότερες γλωσσολογικές σχολές: Ιστορικο-συγκριτική γλωσσολογία, Δομισμός, Γενετική-μετασχηματιστική γλωσσολογία, Γλωσσολογία του εκφερόμενου λόγου, καθώς και στην Κοινωνιογλωσσολογία. Πραγματοποιούνται ασκήσεις κυρίως στα επίπεδα της φωνητικής-φωνολογίας, μορφολογίας, σύνταξης και σημασιολογίας.

Αναλυτικά οι θεματικές ενότητες είναι οι εξής:

1. **Γενικά για τη γλωσσολογία και τις γλώσσες.** Γλωσσολογία. Η επιστήμη που μελετά τον ανθρώπινο λόγο (langage) δια μέσου των επιμέρους γλωσσών (languages). **Επικοινωνία.** Το σχήμα της επικοινωνίας. Roman Jakobson (1963). **Άσκηση:** Εξέταση διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας, κωδίκων, μηνυμάτων με βάση το μοντέλο αυτό.
2. **Γραπτός λόγος / προφορικός λόγος.** Συστήματα γραφής.
3. **Η θεωρία του γλωσσικού σημείου.**
4. **Λόγος, γλώσσα, ομιλία.**
5. **Η γλώσσα ως δομή. Η έννοια της αξίας.** **Άσκηση:** δημιουργία πλέγματος σχέσεων (παραδειγματικών και συνταγματικών) λέξεων της ελληνικής και της γαλλικής.
6. **Η διπλή άρθρωση της γλώσσας.**
7. **Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης.**
8. **Φωνητική.** **Άσκηση:** φωνητική μεταγραφή λέξεων της ελληνικής.
9. **Φωνολογία.** Η διαδικασία εξεύρεσης των φωνημάτων μιας γλώσσας. **Άσκηση:** Φωνολογική μεταγραφή λέξεων της ελληνικής.
10. **Μορφολογία.** **Άσκηση:** κατάτμηση λέξεων της ελληνικής και της Σουαχίλι σε μορφήματα.
11. **Σύνταξη.** **Άσκηση:** Ανάλυση προτάσεων σε άμεσα συστατικά- φραστικοί δείκτες – κανόνες επανεγγραφής – κουτιά Hockett.
12. **Σημασιολογία.**

13. Πραγματολογία.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Προβολή διαφανειών (Power-point) • Πλατφόρμα e-class • Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εβδομαδιαίες ασκήσεις	13
	Φροντιστήριο	13
	Μελέτη βιβλιογραφίας	48
	Προετοιμασία για τελική εξέταση	37
	Σύνολο μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Τελική γραπτή εξέταση που περιλαμβάνει: • Ερωτήσεις σύντομης απάντησης, • Ερώτηση ανάπτυξης μικρού δοκιμίου και • Επίλυση προβλημάτων-ασκήσεων (δίνεται η δυνατότητα επιλογής θεμάτων) Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική (γαλλική για τους γαλλόφωνους φοιτητές και τους φοιτητές Erasmus) Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται και αναλύονται στους φοιτητές κατά την έναρξη του εξαμήνου. Στο τελευταίο μάθημα γίνεται ενδεικτική επίλυση-απάντηση παλαιότερων θεμάτων.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενα εγχειρίδια μέσω Εύδοξου

Γαβριηλίδου, Ζ., Μ. Μητσάκη, Μ. & Α. Φλιάτουρας, 2021. *100 βασικές έννοιες για τη γλωσσολογία*. Αθήνα: Gutenberg.

Γούτσος, Δ., 2012. *Γλώσσα: Κείμενο, ποικιλία, σύστημα*. Αθήνα: Κριτική.

Fromkin, V., R. Rodman & N. Hyams, 2008 [2003], *Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης.

Λεκάκου, Μ. & Τοπιντζή, Ν., (επιμ.). *Εισαγωγή στη γλωσσολογία*. Αθήνα: Gutenberg.

Επιπλέον βιβλιογραφία

Bloomfield, L. 1970 [1933]. *Le langage*. Paris : Payot.

Garric, N., 2001. *Introduction à la linguistique*. Paris : Hachette.

Lyons, J., 1992 [1981]. *Εισαγωγή στη γλωσσολογία*. Αθήνα: Πατάκης.

Lyons, J., 2001 [1968]. *Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Martinet, A., 1976 [1960]. *Στοιχεία γενικής γλωσσολογίας*. Θεσ/νίκη: Ι. Ν. Σπουδών.

Mounin, G., 1988 [1971]. *Κλειδιά για τη γλωσσολογία*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Μπαμπινιώτης, Γ., 1998. *Θεωρητική γλωσσολογία: Εισαγωγή στη σύγχρονη γλωσσολογία*. Αθήνα.

Παναγιωτίδης, Φ., 2013. *Μίλα μου για γλώσσα: Μικρή εισαγωγή στη γλωσσολογία*. Ηράκλειο:

Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Παυλίδου, Θ., 1992. *Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης*. Θεσσαλονίκη.

Paveau, M.-A. & G.-É. Sarfati, 2003. *Les grandes théories de la linguistique : De la grammaire comparée à la pragmatique*. Paris : A. Colin.

Pinker, S., 1999 [1994]. *L'instinct du langage*. Paris : O. Jacob.

Φιλιππάκη-Warburton, Ειρ., 1992. *Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία*. Αθήνα: Νεφέλη.

Yule, G., 1985. *The study of language*. Cambridge: CUP.

Robins, R., 1989 [1967]. *Σύντομη ιστορία της γλωσσολογίας*. Αθήνα: Νεφέλη.

Sapir, E. 1953 [1921]. *Le langage: Introduction à l'étude de la parole*. Paris : Payot.

Saussure, F. de, 1979 [1916]. *Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Vendryès, J., 1968 [1923]. *Le langage : Introduction linguistique à l'histoire*. Paris: A. Michel.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Γλωσσολογία

Langages

Langue Française